

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 179/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansliapäällikkö Jarmo Vaitinen, hallitussihteerin Marketta Lehtonen ja ylitarkastaja Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö

- kansliapäällikkö Erkki Virtanen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- professori Pertti Harstela ja tutkija, MML Katriina Lipponen, Metsäntutkimuslaitos
- varametsäjohtaja Timo Nyrhinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- laatujärjestelmäpäällikkö Hannu Niemelä, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- korjuupäällikkö Matti Markkila, UPM-Kymmene Oyj.

Kirjallisen lausunnon ovat toimittaneet

- valtiovarainministeriö
- Metsäteollisuus ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annettuihin säännöksiin muutokset, jotka johtuvat energiapuun hakeutukseen myönnettävän, määräaikaisena tukena voimassa olevan tuen jatkamisesta vuosiksi 2003—2007. Tämän vuoksi ehdotetaan muutettavaksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) hallinnollisia seuraamuksia koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi eräisiin valtuutussäännöksiin lähinnä lakitekniisiä muutoksia.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annettuun lakiin muutokset, jotka liittyvät euron käyttöön-

toon maksuvälineenä. Laissa käytetään edelleen kolmessa säännöksessä ilmausta, joka viittaa markkaan. Tämä ilmaisu ehdotetaan muutettavaksi euromäärään viittaavaksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Tuki energiapuun haketukseen

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että tukea energiapuun haketukseen jatkettaisiin. Tuen tarkoituksena olisi edistää puun energiakäyttöä. Suomen energia- ja ilmastostrategiat nojaavat paljolti uusiutuvien energialähteiden käytön kasvuun. Tuella olisi muitakin tavoitteita, sillä tuki liittyy myös metsätalouteen ja maaseudun kehittämiseen. Pienpuuhakkeen tuotannon tukeminen edistäisi nuorten metsien hoitoa ja sillä olisi työllistävä vaikutus. Metsikön kehityksen ja puun tuoton kannalta on tärkeää, että sen varhaisvaiheen hoitotoimenpiteet toteutetaan asianmukaisesti ja ajallaan. Suomen kansallisessa metsäohjelmassa (Kansallinen metsäohjelma 2010, MMM:n julkaisuja 2/1999) korostettiin nuoren metsän hoidon tärkeyttä. Lisäksi nuorten metsien pienpuu on laadukas metsäenergiälähde.

Esityksen perusteluista käy myös ilmi, että tehtyjen selvitysten mukaan nuoren metsän hoidosta saatava energiapuun on vielä selvästi kalliimpaa kuin esimerkiksi päätehakkuuleimikoista saatava metsähake. Puuston kaato, korjuu, kuljetus ja muu käsittely tapahtuu harvoin niin suotuisissa oloissa, että energiapuun olisi kilpailukykyistä muihin polttoaineisiin verrattuna. Nuoren metsän hoidosta saatava energiapuun on myös kalliimpaa kuin samoissa polttolaitoksissa vaihtoehtoisesti käytettävä turve. Valiokunta pitääkin tukea erittäin tarpeellisena ja kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntijatahoilta esitettyjen arvioiden mukaan haketustuen käyttö voi nousta selvästi oletettua nopeammin. Rajoittavaksi tekijäksi onkin nousemassa rahoituksen riittävyys, joka rajoittaa niin puun energiakäy-

tön lisäämistä kuin muitakin metsätalouden rahoituslain mukaisia työmuotoja.

Kantojen poistaminen metsien sieni- ja kova-kuoriaistuhon estävänä toimenpiteenä

Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että viimeisimmässä valtakunnan metsien inventoinnissa (VMI 9) juurikäävän vaivamaa havupuuvaltaista (kuusen ja männyn osuus 75–100 %) metsämaata oli Etelä-Suomessa juurikäävän riskialueella kaikkiaan 203 800 hehtaaria eli juurikääpä vaivaa tällä riskialueella vähän yli kymmentä prosenttia uudistuskypsien metsämaan kankaiden, kuusikoiden ja männiköiden pinta-alasta. Yli 90 prosenttia tuhoista esiintyi joko varttuneissa kasvatus- tai uudistuskypsissä metsiköissä. Juurikäävän leviämisen riski on suurin ja tuhot ovat yleensä suurimpia puhtaissa kuusikoissa. Inventointitulokset viittaavat myös siihen, että juurikääpäongelma pahenee vielä tulevaisuudessa, sillä varttuneissa kasvatusmetsissä juurikääpätuhot olivat lähes yhtä yleisiä kuin uudistuskypsissä metsiköissä. Lisääntymistä näyttää tapahtuvan varsinkin Rannikon metsäkeskuksen Pohjanmaan alueella sekä Lounais-Suomen ja Häme-Uusimaan metsäkeskusten alueilla. Erityisen nopeasti laho-ongelma näyttää olevan lisääntymässä Etelä-Pohjanmaan kuusikoissa. Nykyisin metsänomistajat saavat kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaista tukea kantojen biologiselle käsittelylle.

Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että kannot ovat avainasemassa juurikäävän leviämisessä. Metsikköön kantojen kautta levinnyt sieni elää hakkuun jälkeen lahoissa kannoissa vuosikymmeniä ja tartuttaa juuriyhteyksien kautta myös, jos puulajia ei vaihdeta, paikalle perustetun taimikon. Tuhot pyrkivät lisääntymään puu-

sukupolvesta toiseen. Kesäaikaisten hakkuiden kannot voidaan suojata kantokäsittelyllä juurikäävän tartunnalta. Jo lahovikaista metsikköä kantokäsittely ei tervehdytä, vaikkakin riskialueella myös lahovikaisten metsiköiden käsittelyä suositellaan uusien tartuntojen vähentämiseksi. Juurikääpärtartunnan saaneen kasvupaikan puhdistaminen sienestä onnistuu kasvattamalla paikalla puhdas lehtipuusukupolvi (koivu, haapa ym.) tai poistamalla lahovikaiset kannot. Kantojen nosto mahdollistaa Etelä-Suomen pahoin tyvilahon vaivaamien kuusikoiden uudistamisen ilman puulajin vaihtoa ja turvaa terveen kuusipuun riittävyyden myös tulevaisuudessa. Kaakkois-Suomen tyvitervasmänniköissä puulajin vaihto ei useinkaan ole kasvupaikan karuuden vuoksi edes mahdollista.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta toteaa, että kantojen poistamisella on sellaisia metsähygienisiä vaikutuksia, joilla voidaan turvata metsikön kehitys ja puun tuotto seuraavan puusukupolven aikana. Kantojen nostolla ja kuljetamisella pois metsästä voidaan tehostaa juurikäävän, talousmetsiemme pahimman eläviä havupuita lahottavan sien, torjuntaa. Kantojen nosto vähentää myös kannoissa lisääntyvän, taimia nakerteleavan tukkimiehentäi-kovakuoraisen tuhoja.

Edellä esitetyin perustein valiokunta tuleekin jäljempänä ehdottamaan esitykseen muutoksia, jotka mahdollistavat kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen tuen myöntämisen myös juurikäävän mekaaniseen torjuntaan.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

2. Lakiehdotus

23 §. Viitaten edellä yleisperusteluissa esitettyyn valiokunta katsoo, että juurikäävän tehokas

torjuminen on välttämätöntä maamme talousmetsien terveydentilan kannalta. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annettuun lakiin lisätiinkin vuonna 2001 säännöksiä juurikäävän torjumiseen myönnettävästä tuesta. Siten lain 23 §:n 2 momentin (350/2001) mukaan juurikäävän torjuntaan, joka tehdään juurikäävän leviämisen riskialueella kivennäismaalla suoritettavan hakkuun yhteydessä toukokuun alun ja lokakuun lopun välisenä aikana, voidaan hakkuutyön suorittajalle myöntää tukea torjunta-ainekustannuksia vastaava määrä sekä tukea torjunta-aineen levityksestä aiheutuviin kustannuksiin. Säännöksen mukaan juurikäävän leviämisen riskialueista sekä tuen kohteesta ja määrästä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Lain nojalla on 20.6.2001 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus juurikäävän torjunnasta (560/2001). Asetuksen mukaan tukea myönnetään uudistushakkuissa torjunta-aineen levityksestä aiheutuviin kustannuksiin hakeutua kiintokuutiometriä kohden 0,22 euroa. Lisäksi korvataan torjunta-ainekustannukset.

Edellä yleisperusteluista todetusta käy ilmi, että kantojen korjuu ehkäisee tehokkaasti juurikäävän leviämistä ja parantaa jo infektoituneiden metsämaiden tilaa. Päätehakkuualueiden juurikäävän torjunnassa voidaan lisäksi kantojen nostolla saada parempi tulos kuin nykyisellä kantokäsittelyllä, jos metsikössä on jo lahoa eikä puulajia vaihdeta uudistamisen yhteydessä. Kantojen korjuun mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset tulee kuitenkin ehkäistä töiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Valiokunta katsoo, että mekaanisen torjunnan, lähinnä kantojen korjuun, tulee uudistushakkuissa olla vaihtoehtoinen toimenpide nykyisin käytettävälle biologiselle torjunnalle. Siten tukitasoltaan enintään tuensaajan nykyisin saamaa tukea vastaava tuki tulee myöntää vaihtoehtoisesti juurikäävän mekaaniseen torjuntaan alueella, jolla tuho on jo todettu. Valiokunta ehdottaa, että hallituksen esityksen 2. lakiehdotusta täydennetään lisäämällä voimassa olevan lain 23 §:n 2 momenttiin säännös siitä, että enintään vastaavan tasoista tukea voidaan vaihtoehtoisesti myöntää uudistushakkuissa todetuilla tu-

hoalueilla juurikäävän mekaaniseen torjuntaan. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että myönnettäväs-
tä tuesta säädetään tarkemmin maa- ja metsäta-
lousministeriön asetuksella.

Voimaantulosäätös. Valiokunta ehdottaa, että
edellä esitetty juurikäävän mekaanista torjuntaa
koskeva säännös tulisi voimaan valtioneuvoston
asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jäl-
keen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hy-
väksynyt tuen muuttamisen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalous-
valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutta-
mattomana ja*

*että 2. lakiehdotus hyväksytään muutet-
tuna seuraavasti:*

2.

Laki

kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain
(1094/1996) 29 §:n 4 momentti,

muutetaan 9 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 4 momentti, 23 §:n 2 ja 5 momentti sekä 29 §:n 3 mo-
mentti, sellaisina kuin niistä ovat 11 § ja 23 §:n 2 momentti laissa 350/2001 sekä 23 §:n 5 momentti
laissa 718/1999 ja

lisätään lakiin uusi 29 a ja 29 b § seuraavasti:

9, 11 ja 12 §
(Kuten HE)

23 §

Tuen määrä

*sa todetuilla tuhoalueilla juurikäävän mekaani-
seen torjuntaan. Juurikäävän leviämisen riski-
alueista, tuen kohteesta ja määrästä sekä torjun-
tamenetelmistä säädetään maa- ja metsätalous-
ministeriön asetuksella. (Uusi 2 mom.)*

— — — — —
(5 mom. kuten HE)

— — — — —
Juurikäävän torjuntaan, joka tehdään juuri-
käävän leviämisen riskialueella kivennäismaal-
la suoritettavan hakkuun yhteydessä toukokuun
alun ja lokakuun lopun välisenä aikana, voidaan
hakkuutyön suorittajalle myöntää tukea torjun-
ta-ainekustannuksia vastaava määrä sekä tukea
torjunta-aineen levityksestä aiheutuviin kustan-
nuksiin. *Enintään vastaavan tasoista tukea voi-
daan vaihtoehtoisesti myöntää uudistushakkuis-*

29, 29 a ja 29 b §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 . Lain 23 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voi-
maan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä
ajankohtana.

(2 mom. kuten HE)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Esa Lahtela /sd
jäs.	Hannu Aho /kesk	Eero Lämsä /kesk
	Nils-Anders Granvik /r	Pertti Mäki-Hakola /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Olli Nepponen /kok
	Matti Kangas /vas	Erkki Pulliainen /vihr
	Tapio Karjalainen /sd	Unto Valpas /vas
	Marja-Leena Kemppainen /kd	Lasse Virén /kok.
	Katri Komi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.